

- [Forside](#)
- [Kjeld Hansen](#)
- [gylle.dk](#)
- [Bøger](#)
- [Foredrag](#)
- [Kontakt](#)

[Gylle.dk](#)

« [Breaking News: Fuglede vil naturgenoprette Ingstrup Sø!](#)

[Miljøstyrelsen svigter borgernes ret til rent vand](#) »

Om hvordan den miljøbevidste forbruger tages ved næsen

Udgivet april 3, 2018 | Af [Kjeld Hansen](#)

Læge Jørgen Saaby, Mors, skriver 3. april om dobbeltmoral i markedsføringen af moler-produkter:

Firmaet ”Champost” har adresse i Thy. Oprindeligt var virksomhedens forretningsgrundlag at dyrke champignons på komposteret hestemøg. Da denne produktion blev afviklet, videreførte man processen med at kompostere hestemøget til et kommercielt produkt, der forhandles under betegnelsen ”Champost jordforbedring”. For netop dette specifikke produkt har firmaet opnået certificering til at benytte det eftertragtede miljømærke ”EU blomsten”.

Men undervejs i forløbet har virksomheden introduceret moler i en række af dets produkter, og det gives et ekstra tillokkende anstrøg ved det sproglige fif at betegne moleret som ”vækstler”.

Der er således tilsat ”Champost vækstler” (moler) til følgende produkter: ”Champost pottemuld”, ”Champost så- og prikkejord”, ”Champost planteskolejord”, ”Champost spagnumfri krukkejord” og ”Champost tagjord”.

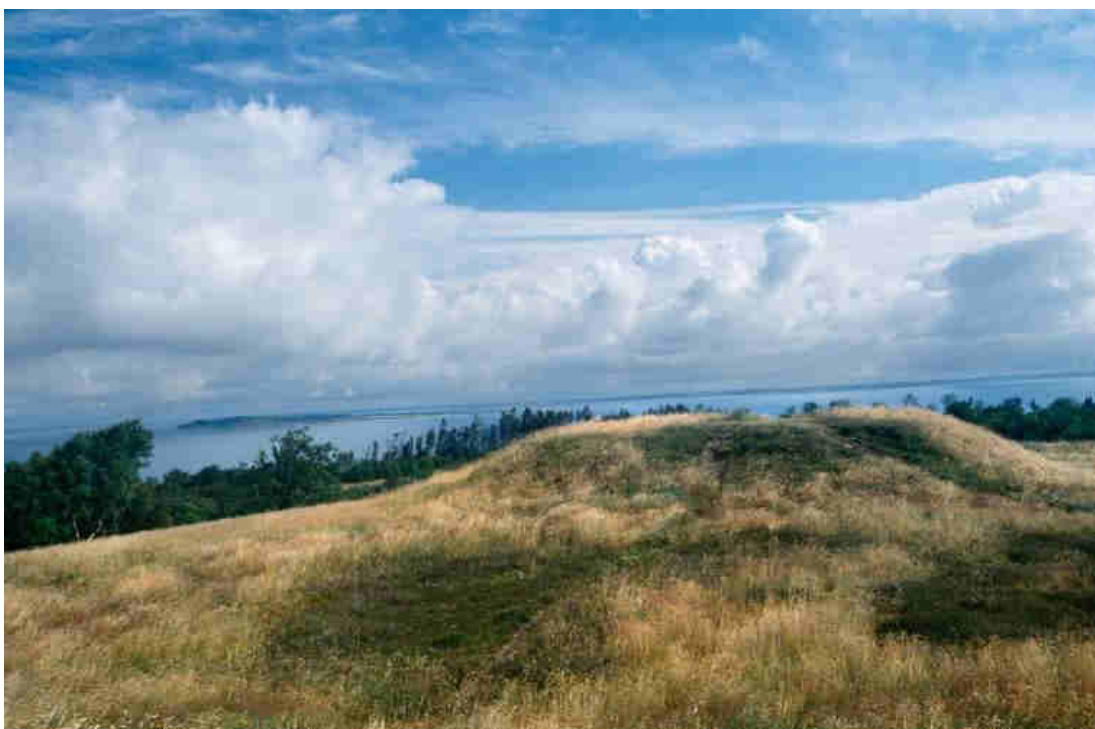
Såvel fremstillingsfirmaet ”Champost” som én af dets kunder, ”Tagtomat”, anpriser disse moler-holdige produkter med et fristende ordvalg.

Sådan der der ud på nabøen Fur, hvor der er gravet moler i årevis. Foto: Jørgen Saaby.

Eksempelvis skriver ”Tagtomat” på sin hjemmeside (Citat) ...*Vi anvender trygt deres produkter i vores arbejde og projekter ud fra devisen ”Vi gør det så økologisk, men mest af alt bæredygtigt, som muligt” (Citat slut). Og man fremhæver i særlig grad, at (Citat) ”virksomheden arbejder løbende for at mindske brugen af eksempelvis spagnum i deres produkter” (Citat slut).*

I seneste nummer af Økologisk Landsforenings medlemsmagasin nr. 42/ Forår 2018, side 50, henvender man sig til ”forbrugere med grønne fingre, der efterspørger spagnumfrie produkter”, og produktet anpriseres med udtrykket ”størst mulig naturbeskyttelse”. Og ”Champost” `s indehaver roser samarbejdet med ”Tagtomat” som eet, ”hvor der ikke er så meget snak om penge, men mere om de gode ideer og værdier”. Og særligt fremhæves, at man ikke benytter spagnum.

Det er landskaber som disse, der står på spil, når molerindustrien går løs på naturen. Begge billeder er fra Fur. Fotos: Kirsten Klein.

Man anerkender således det problematiske i at benytte spagnum, som er en begrænset ressource, og hvor fremstillingen af spagnumholdige produkter er en direkte trussel mod den værdifulde og sårbare natur, der findes i de højmoser, hvor indvindingen finder sted.

Men hverken ”Champost” eller ”Tagtomat” har tilsyneladende nogen som helst betænkelighed ved at anvende moler i produkterne. Moler er om noget en knap ressource, som i Danmark kun findes i afgrænsede områder omkring Limfjorden – områder, der rummer nogle af de mest spektakulære landskaber i landet – ”Molerlandskaberne ved Limfjorden”, som i 2010 blev optaget på UNESCO’s tentative liste som Verdens Natur Arv.

Når man graver moler i disse markante bakkelandskaber, efterlades disse med 20-30 meter dybe kratere i form af tømte råstofgrave. Uagtet højmoserne repræsenterer en helt særlig og værdifuld naturressource, som med alle midler bør beskyttes mod en ødelæggende råstofindvinding, så kan de i princippet gendannes over en tusindårig tidsperiode. De ødelagte og bortgravede værdifulde landskaber kan derimod aldrig genskabes men er tabt for evigt. At grave moleret op for blot at bruge det i haver, urtepotter og tagterrasser er derfor det stik modsatte af bæredygtighed – det er at drive rovdrift på naturen og dens ressourcer.

Denne ubetalelige omkostning ved at benytte moler under betegnelsen ”vækstler” i ”Champost”’s produkter har den potentielle køber og forbruger et berettiget krav på at blive gjort bekendt med, når de molerholdige haveprodukter enten skal vælges – eller fravælges.

At lægge afstand til brugen af spagnum – men benytte udtryk som ”bæredygtighed” i den ukritiske anprisning af de molerholdige produkter er derfor udtryk for en ekstrem og påtrængende grad af dobbeltmoral. Det er så grelt, at der er tale om, at forbrugeren vildledes og misinformeres i et omfang, der bedst kan betegnes som et forbruger-bedrag.

Brugen af moler (”vækstler”) i det brede sortiment af jordprodukter fra Champost har intet som helst at gøre med ”bæredygtighed” – tværtimod.

Der er derimod tale om, at man til haveformål opbruger en knap ressource, og hvor indvindingen har uopretteligt negative konsekvenser for bevaringsværdige landskaber i UNESCO-særklasse.

Dertil skal lægges, at forarbejdningen af moleret på mineralvirksomheden IMERYS, hvad enten det tørres eller brændes, er en særdeles energitung proces, der i særligt udtalt grad belaster miljøet med klimagasser.

Og fabriksanlægget, der ligger klods op ad både et Fuglereservat og et Ramsarområde belaster desuden det omgivende miljø med tonsvis af ultrafine partikler, der indeholder krystallinsk Siliciumdioxid, som i respirabel form af såvel nationale som internationale sundhedsorganisationer er klassificeret som kræftfremkaldende og årsag til en række kroniske lungesygdomme.

Det har den miljøbevidste haveelsker et krav på at vide, når der skal vælges – eller fravælges – produkter til indkøbsvognen. Og når forbrugere finder ud af, at de er blevet taget ved næsen, udebliver reaktionen sjældent men falder derimod prompte i form af negativ omtale og evt. boykot af produkterne.

Havde intentionen om at frembringe et bæredygtigt produkt været reelt og ikke blot et smart salgssif, burde ”Champost” have lagt afstand til mineralvirksomheden IMERYS (tidligere Damolin) og brugen af moler. I stedet kunne man have rettet blikket mod alternativer som eksempelvis multifunktionsplanten industrihamp. Den er velegnet til økologisk dyrkning uden brug af pesticider, og dele af plantens stængler har fine egenskaber som dyrkningssubstrat med højt fiberindhold, porøsitet og evnen til at fungere som vandreservoir for planter i vækst.

Artiklens forfatter
Jørgen Saaby,
Mors.

Den inderste kerne i begrebet bæredygtighed samt de grundlæggende kriterier og miljøhensyn, der er en forudsætning for at kunne opnå og opretholde retten til at benytte miljømærket ”EU-blomsten” er uforenelige med anvendelsen af moler i vækstmedier og haveartikler.

Så et godt råd til ”Champost” er at holde sig langt fra moleret (”vækstleret”). I modsat fald er der stor risiko for, at firmaet bringer sig selv og dets produkter i miskredit ved at pådrage sig et medansvar for en unødvendig miljøbelastning og en uoprettelig ødelæggelse af molerlandskaber i UNESCO-verdensarvklasse.

Andre populære indlæg:

Landbrugets tunge ansvar: Masser af sprøjtemidler i danske børn

Zink-gylle fortyndes for at mildne svineindustriens forurening